

Fylkesmannen i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmarkku fylkkamánni
Tromssan ja Finmarkun maaherra*

November 2019

Utvikling i økonomiske nøkkeltall for Troms og Finnmark i 2018

Ibestad Andørja Foto: Baard Loeken. www.nordnorge.com

Kilder:

SSB/KOSTRA pr. 17.06.2019.

Utvikling i kommuneøkonomien i Troms og Finnmark i 2018

1. Oppsummering

Det har vært relativt gode netto driftsresultater for de fleste kommunene i Troms og Finnmark i 2018. Inntekter fra Havbruksfondet har imidlertid påvirket resultatene for enkeltkommuner sterkt. Samlet utgjorde utbetalingene fra Havbruksfondet i 2018 ca. 350 mill. kr. i Troms og 194 mill. kr. i Finnmark.

Loppa (18,2 %), Ibestad (14,4 %), Karlsøy (13,6 %), Kvæningen (12,5 %) og Måsøy (12,2 %) hadde i 2018 de høyeste netto driftsresultatene i Troms og Finnmark.

Syv kommuner fikk negative netto driftsresultater i 2018, dette var Porsanger (-5,4 %), Bardu (-3,5 %), Karasjok (-3,3 %), Tana (-1,3 %), Tromsø (-1,1 %), Sørreisa (-1,0 %) og Målselv (-0,2 %).

Utbetalingene fra Havbruksfondet har vært en medvirkende årsak til at disposisjonsfondene i fylkene våre har økt betydelig i 2018. Troms og Finnmark er sammen med Nordland fortsatt de fylkene i landet med lavest nivå på disposisjonsfondene.

Lånegjelda har økt for om lag halvparten av Troms- og Finnmarkskommunene siste år. Samlet er nivået for netto lånegjeld i begge fylker om lag 15 % høyere enn landsgjennomsnittet. De kommunene som har høyst nettolånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter er Hammerfest (159,0 %), Lyngen (157,7 %), Vadsø (151,9 %), Kåfjord (143,0 %) og Berlevåg (141,5 %). Begge fylker har i tillegg høy renteeksponering sammenliknet med resten av landet. Dette betyr at kommunen i Troms og Finnmark har større sårbarhet ved en eventuell renteoppgang.

2018 har vært et godt skatteår for kommunesektoren hvor skatteinngangen ble høyere enn anslått i statsbudsjettet. Også i 2018 har skatteveksten blant annet sammenheng med ekstraordinært store uttak av utbytter som følge av tilpasninger til skattereformen.

Troms og Finnmark har pr. i dag to ROBEK-kommuner, Karasjok og Torsken. Karasjok kommune ble meldt inn registeret 12. september 2019. Torskens ROBEK-status opphører fra 1. januar 2020 når kommunen slås sammen med Lenvik, Berg og Tranøy til nye Senja kommune.

Innhold	Side
1. OPPSUMMERING	2
2. OM RAPPORTERINGEN OG TALLGRUNNLAGET	4
3. NETTO DRIFTSRESULTAT OG HAVBRUKSFOND	4
3.1 Utvikling i netto driftsresultat	4
3.2 Havbruksfondet	6
4. GJELD, RENTE- OG AVDRAGSBELASTNING OG GARANTIANSVAR	8
4.1 Netto lånegjeld	8
4.2 Netto renteeksponert gjeld	11
4.3 Rente- og avdragsbelastning	12
4.4 Garantiansvar	14
5. DISPOSISJONSFOND	16
7. EIENDOMSSKATT	19
8. SYKEFRAVÆR	20

2. Om rapporteringen og tallgrunnlaget

SSB publiserte 17. juni 2019 endelige KOSTRA-tall for 2018.

Vi benytter i rapporten tall på konsernnivå. Konsernregnskap består av kommuneregnskap (kommunekassa) og regnskapene til kommunale foretak (KF), interkommunale samarbeider og interkommunale selskaper (IKS). Interkommunale samarbeider er inkludert i vertskommunens konsernregnskap. Regnskapene til IKS er fordelt på eierkommunene etter eierandeler hentet fra Foretaksregisteret i Brønnøysund.

I dette notatet er Oslo holdt utenfor gjennomsnittsberegningen ettersom den både er kommune og fylkeskommune.

I tabeller hvor det er brukt farger representerer grønt de sterkeste verdiene og rødt de svakeste verdiene. Fargene representerer altså kun relativ plassering og ikke absolutt kvalitetsvurdering.

3. Netto driftsresultat og havbruksfond

3.1 Utvikling i netto driftsresultat

Netto driftsresultat blir sett på som den viktigste enkeltindikatoren for å vurdere den økonomiske situasjonen i kommunene, og viser hva som er igjen etter at alle årets utgifter er trukket fra alle årets inntekter. Netto driftsresultat viser med andre ord hvor mye som kan benyttes til finansiering av investeringer eller avsettes til senere bruk, og er dermed et uttrykk for kommunenes økonomiske handlefrihet.

Teknisk beregningsutvalgs anbefalte nivå for netto driftsresultat er 1,75 % av brutto driftsinntekter. Anbefalingen gjelder i utgangspunktet for sektoren samlet (alle kommunene i Norge). Hva som vil være et tilstrekkelig nivå på netto driftsresultat kan variere fra kommune til kommune, og må særlig sees i sammenheng med lånegjeld, fremtidig investeringsbehov/lånebehov, nedbetalingstiden på lånegjelden og nivået på buffere/disposisjonsfond.

Tabellen under viser netto driftsresultat for Troms og Finnmark, i prosent av brutto driftsinntekter, i 2015- 2018 og gjennomsnitt for perioden.

Kommune	2015	2016	2017	2018	Gj. snitt 2015-2018
Tromsø	0,5 %	3,3 %	1,5 %	-1,1 %	1,0 %
Harstad - Hárstták	2,1 %	6,1 %	4,2 %	4,1 %	4,2 %
Kvæfjord	3,4 %	4,0 %	4,7 %	5,2 %	4,3 %
Skånland	1,0 %	3,7 %	12,4 %	4,0 %	5,6 %
Ibestad	-1,0 %	3,7 %	2,8 %	14,4 %	5,4 %
Gratangen	2,4 %	3,6 %	1,5 %	2,8 %	2,6 %
Loabák - Lavangen	7,6 %	8,1 %	3,8 %	0,8 %	5,0 %
Bardu	0,6 %	3,1 %	0,4 %	-3,5 %	0,1 %
Salangen	2,3 %	2,0 %	4,5 %	4,5 %	3,4 %
Målselv	3,3 %	2,7 %	-1,0 %	-0,2 %	1,2 %
Sørreisa	1,5 %	4,5 %	2,4 %	-1,0 %	1,8 %
Dyrøy	3,3 %	1,6 %	-0,8 %	6,9 %	2,9 %
Tranøy	1,6 %	2,5 %	2,0 %	4,0 %	2,6 %
Torsken	-1,3 %	2,4 %	30,9 %	3,4 %	10,7 %
Berg	-1,3 %	-3,3 %	3,5 %	2,8 %	0,6 %
Lenvik	1,3 %	0,5 %	0,4 %	2,6 %	1,2 %
Balsfjord	1,4 %	1,0 %	2,4 %	3,1 %	2,0 %
Karlsøy	2,9 %	3,8 %	2,0 %	13,6 %	6,0 %
Lyngen	2,4 %	3,1 %	2,3 %	2,1 %	2,5 %
Storfjord - Omasvuotna - Omasvuono	5,7 %	4,7 %	3,4 %	1,2 %	3,7 %
Gáivuotna - Kåfjord - Kaivuono	3,9 %	-5,8 %	3,1 %	2,3 %	0,9 %
Skjervøy	3,6 %	2,7 %	1,6 %	8,3 %	4,2 %
Nordreisa - Ráisa - Raisi	-0,5 %	7,6 %	3,0 %	1,8 %	3,0 %
Kvænangen	-2,4 %	1,2 %	2,0 %	12,5 %	3,8 %
Vardø	7,7 %	5,3 %	4,4 %	2,9 %	5,0 %
Vadsø	2,9 %	3,2 %	5,1 %	1,0 %	3,1 %
Hammerfest	8,6 %	4,2 %	6,6 %	6,7 %	6,5 %
Guovdageaidnu - Kautokeino	4,5 %	7,1 %	2,7 %	6,1 %	5,1 %
Alta	1,8 %	2,4 %	0,7 %	1,4 %	1,5 %
Loppa	2,9 %	4,8 %	4,1 %	18,2 %	8,1 %
Hasvik	8,6 %	5,4 %	3,6 %	6,1 %	5,9 %
Kvalsund	5,6 %	3,2 %	1,5 %	6,3 %	4,2 %
Måsøy	-0,8 %	9,8 %	-0,6 %	12,2 %	5,4 %
Nordkapp	3,8 %	1,0 %	2,7 %	7,0 %	3,7 %
Porsanger - Porsángu - Porsanki	5,1 %	6,7 %	-3,4 %	-5,4 %	0,7 %
Kárášjohka - Karasjok	-0,4 %	0,4 %	-3,2 %	-3,3 %	-1,7 %
Lebesby	-0,4 %	4,3 %	2,4 %	8,5 %	3,9 %
Gamvik	1,3 %	4,8 %	1,9 %	0,0 %	2,0 %
Berlevåg	5,1 %	-1,2 %	0,6 %	1,3 %	1,3 %
Deatnu Tana	-1,7 %	3,3 %	2,0 %	-1,3 %	0,6 %
Unjárga - Nesseby	1,0 %	10,3 %	-0,7 %	5,9 %	4,2 %
Båtsfjord	0,2 %	5,8 %	3,1 %	1,2 %	2,6 %
Sør-Varanger	0,5 %	1,4 %	-1,4 %	2,5 %	0,8 %
Troms Romsa	1,4 %	3,3 %	2,6 %	1,8 %	2,3 %
Finnmark Finnmark	3,2 %	3,5 %	2,0 %	3,2 %	3,0 %
Landet uten Oslo	2,9 %	4,1 %	3,7 %	2,2 %	3,2 %

Netto driftsresultat ble svekket for kommunene i Troms sett i forhold til året før, fra 2,6 % i 2017 til 1,8 % i 2018. Kommunene i Finnmark hadde en økning i netto driftsresultat fra 2,0 % i 2017 til 3,2 % i 2018.

For landet u/Oslo endte resultatet siste år på 2,2 %, en nedgang på 1,5 prosentpoeng fra 2017.

29 kommuner i Troms og Finnmark fikk et netto driftsresultat over det anbefalte nivået på 1,75 % og 27 kommuner fikk bedre netto driftsresultat enn landsgjennomsnittet.

Loppa (18,2 %), Ibestad (14,4 %), Karlsøy (13,6 %), Kvænangen (12,5 %) og Måsøy (12,2 %) hadde de høyeste netto driftsresultatene i Troms og Finnmark.

Vi ser at det er mange kommuner som fremstår med meget gode netto driftsresultater. Dette har for mange kommuner nær sammenheng med relativt store utbetalinger fra Havbruksfondet, dette vil bli kommentert nærmere i pkt. 3.2.

Syv kommunene fikk negative netto driftsresultatene i 2018, dette var Porsanger (-5,4 %), Bardu (-3,5 %), Karasjok (-3,3 %), Tana (-1,3 %), Tromsø (-1,1 %), Sørreisa (-1,0 %) og Målselv (-0,2 %). Alle med unntak av Karasjok og Porsanger unngikk regnskapsmessig underskudd ved bruk av oppsparte midler fra tidligere år.

Karasjok kommunen fikk et regnskapsmessig underskudd på 9,2 mill. kr. og ble meldt inn i ROBEK 12. september 2019 på grunn av manglende inndekning av underskudd fra 2016.

Porsanger kommunen fikk et regnskapsmessig underskudd på 21,3 mill. kr. i 2018. For å unngå ROBEK-innmelding må underskuddet må dekkes i løpet av de to neste årene, og samlet underskudd må i tillegg holdes under 3 % av brutto driftsinntekter (nytt krav i ny kommunelov).

3.2 Havbruksfondet

Gode resultater i Troms og Finnmark både med hensyn til netto driftsresultat og avsetninger til disposisjonsfond har i stor grad sammenheng med de store utbetalingene fra Havbruksfondet i 2018.

31 av 43 kommuner i fylket har fått utbetalinger fra Havbruksfondet i 2018, med beløp som svingte fra 2,6 mill. kr. (Kåfjord, Båtsfjord og Sørreisa) til 46,5 mill. kr. (Alta).

Samlet for Troms og Finnmark utgjorde utbetalingene fra Havbruksfondet i 2018 ca. 544 mill. kr., dette er omtrent like stort som det samlede netto driftsresultatet for Troms og Finnmark i 2018 på ca. 565 mill. kr.

Det framgår ikke av vår statistikk om kommunene har benytte midlene fra Havbruksfondet til å dekke løpende utgifter for slik å dekke eventuelle underskudd, eller om midlene er avsatt til fond eller finansiering av investeringer/nedbetaling av gjeld.

Under følger en oversikt over utbetalinger fra Havbruksfondet til kommunene i Troms og Finnmark i 2018, og hvor mye dette utgjorde av brutto driftsinntekter.

Kommuner	Utbetalinger fra Havbruksfondet, 2018 (1000 kr.)	Utbetalinger i prosent av brutto driftsinntekter, 2018
Ibestad	28 100	13,9 %
Loppa	22 628	13,1 %
Kvalsund	20 350	12,1 %
Karlsøy	36 000	11,9 %
Torsken	16 200	11,3 %
Skjervøy	38 800	11,1 %
Kvænangen	19 800	10,0 %
Berg	13 900	10,0 %
Måsøy	17 178	9,5 %
Dyrøy	16 000	9,4 %
Tranøy	20 100	9,3 %
Gratangen	11 100	6,7 %
Lebesby	13 142	5,8 %
Hasvik	7 246	5,0 %
Unjárga - Nesseby	7 614	4,7 %
Loabák - Lavangen	6 500	4,4 %
Skånland	12 300	3,8 %
Nordkapp	13 843	3,8 %
Kvæfjord	14 100	3,3 %
Alta	46 448	2,2 %
Hammerfest	29 961	2,1 %
Salangen	6 900	2,0 %
Lenvik	23 500	1,9 %
Harstad - Hárstták	39 300	1,8 %
Nordreisa - Ráisa - Raisi	7 700	1,6 %
Sør-Varanger	12 937	1,3 %
Lyngen	3 900	1,2 %
Båtsfjord	2 596	1,1 %
Gáivuotna - Kåfjord - Kaivuono	2 600	1,0 %
Sørreisa	2 600	0,8 %
Tromsø	30 800	0,5 %
Bardu	0	0
Målselv	0	0
Balsfjord	0	0
Storfjord - Omasvuotna - Omasvuono	0	0
Vardø	0	0
Vadsø	0	0
Guovdageaidnu - Kautokeino	0	0
Porsanger - Porsángu - Porsanki	0	0
Kárášjohka - Karasjok	0	0
Gamvik	0	0
Berlevåg	0	0
Deatnu Tana	0	0
Troms	350 200	2,2 %
Finnmark	193 945	2,2 %
Landet u/Oslo	2 363 000	0,6 %

4. Gjeld, rente- og avdragsbelastning og garantiansvar

4.1 Netto lånegjeld

Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser. I tillegg gjøres det fradrag for totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlingslån og ansvarlige lån (utlån av egne midler).

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter er et bilde på gjeldsgraden i kommunene, og sier noe om hvor krevende det kan bli å betale ned gjelden.

Tabellen under viser netto lånegjeld i Troms og Finnmark i prosent av brutto driftsinntekter, i 2015- 2018 og gjennomsnitt for perioden.

Kommune	2015	2016	2017	2018	Gj. snitt 2015-2018
1902 Tromsø	105,4 %	107,4 %	120,2 %	122,7 %	114,4 %
1903 Harstad - Hårsttåk	113,4 %	110,1 %	119,0 %	118,5 %	115,4 %
1911 Kvæfjord	36,0 %	35,0 %	35,6 %	40,6 %	36,8 %
1913 Skånland	87,0 %	86,2 %	78,2 %	92,7 %	85,9 %
1917 Ibestad	59,0 %	94,9 %	94,4 %	88,5 %	84,7 %
1919 Gratangen	74,3 %	68,5 %	63,9 %	63,3 %	67,1 %
1920 Loabåk - Lavangen	61,5 %	55,2 %	56,1 %	60,4 %	58,2 %
1922 Bardu	82,6 %	79,4 %	77,3 %	84,3 %	80,9 %
1923 Salangen	98,0 %	92,7 %	87,7 %	81,6 %	89,6 %
1924 Målselv	75,9 %	73,6 %	75,0 %	86,7 %	77,9 %
1925 Søreisa	78,9 %	74,4 %	73,3 %	84,0 %	77,6 %
1926 Dyrøy	82,1 %	81,9 %	83,8 %	74,7 %	80,3 %
1927 Tranøy	58,6 %	54,6 %	45,6 %	51,7 %	52,1 %
1928 Torsken	64,9 %	65,3 %	44,3 %	57,4 %	56,7 %
1929 Berg	77,7 %	80,6 %	76,3 %	76,5 %	77,6 %
1931 Lenvik	98,1 %	94,3 %	90,1 %	89,0 %	92,7 %
1933 Balsfjord	85,2 %	86,5 %	89,8 %	88,7 %	87,6 %
1936 Karlsøy	83,2 %	90,4 %	85,7 %	82,1 %	85,2 %
1938 Lyngen	126,8 %	130,5 %	140,1 %	157,7 %	139,1 %
1939 Storfjord - Omasvuotna - Omasvuono	78,8 %	77,2 %	79,8 %	90,1 %	81,6 %
1940 Gáivuotna - Kåfjord - Kaivuono	67,7 %	70,9 %	85,5 %	143,0 %	92,3 %
1941 Skjervøy	82,9 %	83,6 %	85,5 %	80,3 %	83,0 %
1942 Nordreisa	91,1 %	90,6 %	84,2 %	82,6 %	87,0 %
1943 Kvænangen	61,1 %	63,8 %	77,6 %	79,2 %	71,0 %
2002 Vardø	168,7 %	160,3 %	138,2 %	135,2 %	149,9 %
2003 Vadsø	126,0 %	138,1 %	139,8 %	151,9 %	139,2 %
2004 Hammerfest	161,0 %	166,4 %	161,2 %	159,0 %	161,8 %
2011 Guovdageaidnu - Kautokeino	56,1 %	58,1 %	54,6 %	54,0 %	55,6 %
2012 Alta	70,6 %	77,7 %	75,3 %	93,1 %	79,7 %
2014 Loppa	28,6 %	30,7 %	22,8 %	16,2 %	24,1 %
2015 Hasvik	32,5 %	41,9 %	37,8 %	39,7 %	38,1 %
2017 Kvalsund	68,1 %	67,3 %	71,4 %	63,0 %	67,3 %
2018 Måsøy	78,0 %	76,4 %	78,0 %	70,3 %	75,5 %
2019 Nordkapp	90,6 %	89,6 %	92,2 %	89,0 %	90,3 %
2020 Porsanger - Porsángu - Porsanki	67,0 %	65,9 %	66,1 %	62,8 %	65,4 %
2021 Kárášjohka - Karasjok	49,0 %	47,0 %	47,2 %	51,0 %	48,6 %
2022 Lebesby	97,6 %	104,1 %	100,9 %	92,2 %	98,5 %
2023 Gamvik	80,0 %	84,8 %	91,3 %	88,8 %	86,2 %
2024 Berlevåg	90,9 %	125,2 %	96,5 %	141,5 %	115,2 %
2025 Deatnu Tana	104,3 %	110,7 %	116,6 %	127,7 %	115,2 %
2027 Unjárga - Nesseby	99,5 %	91,4 %	87,4 %	74,5 %	87,7 %
2028 Båtsfjord	114,7 %	105,6 %	103,4 %	85,6 %	102,0 %
2030 Sør-Varanger	120,3 %	113,3 %	113,7 %	124,4 %	117,9 %
EKA19 Troms Romsa	95,1 %	95,4 %	100,9 %	104,3 %	99,1 %
EKA20 Finnmark Finnmark	100,4 %	103,6 %	101,8 %	106,8 %	103,2 %
EAKUO Landet uten Oslo	82,3 %	83,1 %	84,5 %	87,5 %	84,5 %

I løpet av det siste året har vært en økning i netto lånegjeld målt i % av brutto driftsinntekter, fra 100,9 % i 2017 til 104,3 % i 2018 for Troms og fra 101,8 % i 2017 til 106,8 % i 2018 for Finnmark.

For landet som helhet økte netto lånegjeld fra 84,5 % i 2017 til 87,5 % i 2018.

19 av kommunene i Troms og Finnmark har høyere gjeldsnivå enn landsgjennomsnittet pr. 2018.

Kommunene Hammerfest, Lyngen og Vadsø har i 2018 høyest nettolånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter av kommunene i Troms og Finnmark, med henholdsvis 159,0 %, 157,7 % og 151,9 %.

Loppa (16,2 %), Hasvik (39,7 %), Kvæfjord (40,6 %) og Karasjok (51,0 %) har lavest lånegjeld pr. 2018.

Lånegjelden økte for om lag halvparten av kommuner i 2018. Desidert størst prosentvis økning var det i Kåfjord og Berlevåg hvor veksten var henholdsvis 57,4 % og 44,9 %.

Troms og Finnmark har sammen med Møre og Romsdal mest netto lånegjeld av fylkene i landet.

4.2 Netto renteesponert gjeld

Alt av netto lånegjeld er imidlertid ikke renteesponert gjeld, det vil si gjeld der en økning i renten påvirker budsjettbalansen i kommunen. Dette gjelder blant annet gjeld knyttet til selvkostområdene (vann, avløp og renovasjon) som finansieres ved gebyrer fra innbyggerne og gjeld med rentekompensasjonsordninger.

Tabellen under viser netto renteesponert gjeld i Troms og Finnmark i prosent av brutto driftsinntekter, i 2015- 2018 og gjennomsnitt for perioden.

Kommune	2015	2016	2017	2018	Gj. snitt 2015-2018
1902 Tromsø	53,9%	66,6%	79,7%	86,8%	72,5%
1903 Harstad - Hárstták	62,3%	61,9%	62,3%	61,4%	62,0%
1911 Kvæfjord	29,4%	23,7%	17,1%	14,0%	20,9%
1913 Skånland	67,8%	61,7%	38,5%	52,0%	54,1%
1917 Ibestad	44,6%	75,6%	68,7%	47,6%	58,8%
1919 Gratangen	64,9%	42,9%	34,7%	27,2%	41,1%
1920 Loabák - Lavangen	28,8%	24,8%	22,1%	23,9%	24,8%
1922 Bardu	45,2%	43,9%	39,6%	51,7%	45,2%
1923 Salangen	80,8%	75,2%	64,0%	55,6%	68,2%
1924 Målselv	62,1%	22,0%	24,9%	41,8%	37,4%
1925 Sørreisa	35,8%	43,1%	41,0%	52,6%	43,2%
1926 Dyrøy	68,6%	63,2%	45,2%	29,2%	50,2%
1927 Tranøy	35,6%	35,5%	28,3%	29,6%	31,9%
1928 Torsken	46,3%	44,6%	5,0%	2,5%	21,9%
1929 Berg	46,0%	52,6%	52,2%	50,6%	50,4%
1931 Lenvik	75,2%	68,5%	67,2%	63,2%	68,3%
1933 Balsfjord	55,2%	58,7%	60,1%	53,7%	56,9%
1936 Karlsøy	60,9%	65,3%	63,9%	49,5%	59,4%
1938 Lyngen	114,2%	117,6%	120,3%	121,5%	118,5%
1939 Storfjord - Omasvuotna - Omasvuono	38,4%	42,7%	47,7%	68,0%	49,6%
1940 Gáivuotna - Kåfjord - Kaivuono	45,3%	55,6%	58,6%	108,9%	67,5%
1941 Skjervøy	50,5%	64,1%	55,7%	43,6%	53,1%
1942 Nordreisa	55,4%	57,7%	46,0%	41,3%	49,9%
1943 Kvænangen	18,3%	26,9%	23,9%	31,8%	25,6%
2002 Vardø	70,5%	102,6%	94,7%	77,5%	86,6%
2003 Vadsø	106,1%	113,3%	107,2%	116,1%	110,7%
2004 Hammerfest	116,2%	126,4%	118,8%	116,0%	119,3%
2011 Guovdageaidnu - Kautokeino	52,2%	37,2%	31,3%	26,9%	36,5%
2012 Alta	35,3%	49,5%	41,7%	57,0%	46,3%
2014 Loppa	-20,4%	-20,9%	-26,5%	-41,7%	-28,2%
2015 Hasvik	-16,9%	-6,1%	-17,7%	-19,4%	-15,1%
2017 Kvalsund	36,9%	43,8%	39,3%	28,5%	36,8%
2018 Måsøy	16,9%	44,3%	41,3%	#VERDI!	24,9%
2019 Nordkapp	84,8%	83,6%	82,5%	49,4%	74,2%
2020 Porsanger - Porsángu - Porsanki	49,2%	46,9%	39,0%	43,6%	44,6%
2021 Kárášjohka - Karasjok	25,2%	25,7%	25,9%	32,3%	27,4%
2022 Lebesby	47,3%	68,4%	54,0%	39,2%	51,8%
2023 Gamvik	59,8%	62,9%	61,5%	54,3%	59,7%
2024 Berlevåg	45,3%	62,5%	36,2%	84,8%	58,6%
2025 Deatnu Tana	78,4%	94,8%	88,0%	100,7%	90,8%
2027 Unjárga - Nesseby	19,6%	53,5%	56,0%	30,5%	40,3%
2028 Båtsfjord	102,4%	93,6%	86,7%	41,8%	80,7%
2030 Sør-Varanger	85,1%	83,3%	81,7%	94,1%	86,1%
EKA19 Troms Romsa	56,8%	60,1%	62,8%	66,3%	61,7%
EKA20 Finnmark Finnmark	65,9%	74,2%	68,2%	69,5%	69,5%
EAKUO Landet uten Oslo	36,6%	39,6%	39,5%	42,3%	39,6%

Variabelen netto renteeksponering gir en indikasjon på hvor mye av kommunens netto renteeksponering som er igjen etter at VAR (vann, avløp og renovasjon)- lån, rentekompensasjon og rentebærende likviditet er trukket fra, målt i forhold til driftsinntektene.

Kommunene i Troms og Finnmark har en høyere renteeksponering av sin gjeld enn resten av landet. I Troms er netto renteeksponering i 2018 på 66,3 % og i Finnmark 69,5 % mens resten av landet har 42,3 %.

Selv om rentenivået gjennomgående har vært lavt over flere år er det viktig at kommunen tar høyde for at en eventuell økning i lånerenten for mange vil kunne gjøre store utslag på bunnlinsen i regnskapet.

4.3 Rente- og avdragsbelastning

Rente- og avdragsbelastningen vil avhenge av valgt finansieringsstrategi, f.eks. andelen fremmedkapital, nedbetalingstid o.l. I netto renter og avdrag som vises her vil ikke ekstraordinære avdrag fremkomme fordi dette føres i investeringsregnskapet, og her tas det bare hensyn til transaksjoner i driftsregnskapet.

Tabellen viser utvikling i netto renter og avdrag i Troms og Finnmark, i % av brutto driftsinntekter, i 2015-2018 og som gjennomsnitt i perioden.

	2015	2016	2017	2018	Gj. snitt 2015-2018
1902 Tromsø	6,4 %	6,0 %	6,4 %	6,6 %	6,3 %
1903 Harstad - Hárstták	6,6 %	5,7 %	5,9 %	5,5 %	5,9 %
1911 Kvæfjord	2,3 %	1,9 %	1,7 %	1,7 %	1,9 %
1913 Skånland	4,6 %	4,0 %	3,4 %	3,7 %	4,0 %
1917 Ibestad	2,3 %	1,5 %	5,1 %	3,5 %	3,1 %
1919 Gratangen	4,9 %	3,8 %	3,4 %	3,5 %	3,9 %
1920 Loabák - Lavangen	3,8 %	3,7 %	3,9 %	4,1 %	3,9 %
1922 Bardu	4,8 %	5,5 %	5,6 %	5,5 %	5,4 %
1923 Salangen	5,3 %	5,8 %	5,4 %	5,2 %	5,4 %
1924 Målselv	5,0 %	4,7 %	4,6 %	4,7 %	4,7 %
1925 Sørreisa	5,6 %	5,9 %	5,5 %	6,0 %	5,8 %
1926 Dyrøy	5,7 %	5,1 %	5,2 %	4,9 %	5,2 %
1927 Tranøy	4,6 %	4,5 %	3,4 %	4,3 %	4,2 %
1928 Torsken	5,0 %	5,2 %	2,9 %	3,0 %	4,0 %
1929 Berg	4,6 %	4,9 %	4,4 %	3,9 %	4,4 %
1931 Lenvik	5,0 %	5,7 %	5,6 %	5,4 %	5,4 %
1933 Balsfjord	5,5 %	5,3 %	5,3 %	5,6 %	5,4 %
1936 Karlsøy	4,5 %	4,8 %	5,9 %	4,0 %	4,8 %
1938 Lyngen	7,2 %	7,0 %	7,0 %	7,7 %	7,2 %
1939 Storfjord - Omasvuotna - Oma	5,2 %	4,7 %	4,7 %	5,8 %	5,1 %
1940 Gáivuotna - Káfjord - Kaivuonc	3,6 %	4,5 %	4,0 %	3,2 %	3,8 %
1941 Skjervøy	4,5 %	4,8 %	4,5 %	3,4 %	4,3 %
1942 Nordreisa	6,1 %	5,4 %	5,1 %	4,8 %	5,4 %
1943 Kvænangen	3,3 %	3,2 %	2,6 %	3,1 %	3,1 %
2002 Vardø	6,1 %	6,4 %	6,9 %	7,3 %	6,7 %
2003 Vadsø	6,7 %	7,8 %	7,8 %	8,9 %	7,8 %
2004 Hammerfest	7,2 %	8,9 %	7,7 %	6,9 %	7,7 %
2011 Guovdageaidnu - Kautokeino	3,3 %	3,2 %	2,5 %	1,4 %	2,6 %
2012 Alta	4,5 %	4,4 %	4,4 %	4,7 %	4,5 %
2014 Loppa	3,0 %	3,8 %	3,7 %	2,2 %	3,2 %
2015 Hasvik	-0,9 %	1,6 %	1,5 %	1,3 %	0,9 %
2017 Kvalsund	2,8 %	2,7 %	2,4 %	3,9 %	3,0 %
2018 Måsøy	6,5 %	6,3 %	6,1 %	5,4 %	6,1 %
2019 Nordkapp	7,9 %	8,2 %	7,7 %	7,2 %	7,8 %
2020 Porsanger - Porsángu - Porsan	4,6 %	4,4 %	4,6 %	4,2 %	4,5 %
2021 Kárášjohka - Karasjok	3,0 %	3,0 %	3,1 %	3,7 %	3,2 %
2022 Lebesby	7,5 %	6,8 %	6,9 %	5,8 %	6,8 %
2023 Gamvik	5,3 %	5,4 %	5,8 %	6,3 %	5,7 %
2024 Berlevåg	3,9 %	4,7 %	4,3 %	5,3 %	4,5 %
2025 Deatnu Tana	5,4 %	5,6 %	6,2 %	6,2 %	5,8 %
2027 Unjárga - Nesseby	7,7 %	6,7 %	7,1 %	6,4 %	6,9 %
2028 Båtsfjord	4,4 %	4,0 %	3,8 %	3,4 %	3,9 %
2030 Sør-Varanger	4,2 %	4,2 %	4,3 %	4,7 %	4,4 %
EKA19 Troms Romsa	5,7 %	5,4 %	5,5 %	5,5 %	5,5 %
EKA20 Finnmark Finnmark	5,2 %	5,6 %	5,4 %	5,4 %	5,4 %
EAKUO Landet uten Oslo	4,2 %	4,3 %	4,2 %	4,2 %	4,2 %

Tabellen over viser at kapitalutgiftene i 2018 (målt som netto renter og avdrag i % av brutto driftsinntekter) er større i kommunene i Troms og Finnmark enn for landsgjennomsnittet.

For 25 av kommunene i Troms er kapitalutgiftene større enn landsgjennomsnittet på 4,2 %. En større andel av driftsinntektene i kommunene i Troms og Finnmark går således til å dekke kapitalutgifter, og det blir dermed mindre til løpende drift. Vadsø (8,9 %) og Lyngen (7,7 %) har høyst kapitalutgifter i prosent av brutto driftsinntekter i Troms og Finnmark, mens Hasvik (1,3 %) og Kautokeino (1,4 %) har lavest.

Stabilt lavt rentenivå de siste årene har bidratt til relativt stabile kapitalutgiftene, både i Troms og Finnmark, og på landsbasis. Med stigende lånegjeld i mange kommuner er det imidlertid fare for at finanskostnadene vil legge beslag på en større andel av driftsinntektene i framtiden, spesielt hvis rentenivået stiger.

Mange kommuner i Troms benytter seg av muligheten som kommuneloven § 50 nr. 7a gir til å utsette betalingen av avdrag, og en del kommuner opererer med tilnærmet minimumsavdrag. Dette gjør at de årlige avdragsutgiftene reduseres, men kommunene pådrar seg samtidig økte renteutgifter slik at de samlede kapitalutgiftene vil kunne øke.

I ny kommunelov som trer i kraft 01.01.2020 er det gjort endringer i reglene for beregning av minimumsavdrag. Dette er ventet gi en større avdragsbelastning for mange kommuner fra regnskapsåret 2020.

4.4 Garantiansvar¹

Etter kommuneloven § 51 kan kommunene stille garanti for virksomheter som drives av andre enn kommunen selv. Garanti kan stilles som simpel kausjon eller selvskyldnerkausjon, der sistnevnte stiller kommunen overfor en større risiko. Alle garantivedtak med maksimumsansvar over kr. 500 000,- skal godkjennes av Fylkesmannen, uavhengig av om kommunen er i ROBEK eller ikke.

I forbindelse med innføringen av ny kommunelov fra 1. januar 2020 er denne beløpsgrensen oppjustert.

En garantistillelse påfører ikke kommunene en utgift, men er en forpliktelse som stiller kommunen overfor en risiko for en fremtidig økonomisk belastning. De fleste garantier knytter seg til låneavtaler der tredjepart ønsker kommunal garanti for å oppnå gunstige rentebetingelser, eller der långiver krever kommunal garanti for å innvilge lån.

^{1 1} Tallene er hentet fra kommunenes årsregnskap for 2018

Tabellen under viser kommunens garantiansvar pr. 31.12.2018, i kroner og som prosent av brutto driftsinntekter.

	Garantiansvar pr 31.12.2018	Garantiansvar i % av brutto driftsinntekter
Tromsø	430 289 369	7,0 %
Harstad - Hárstták	424 383 822	19,0 %
Kvæfjord	14 607 070	3,4 %
Skånland	21 678 909	6,7 %
Ibestad	33 823 425	16,7 %
Gratangen	6 698 292	4,0 %
Loabák - Lavangen	7 224 922	4,9 %
Bardu	4 648 235	1,0 %
Salangen	22 712 307	6,5 %
Målselv	64 725 889	9,5 %
Sørreisa	17 659 153	5,7 %
Dyrøy	11 222 762	6,5 %
Tranøy	9 810 345	4,5 %
Torsken	3 240 679	2,2 %
Berg	21 678 909	15,3 %
Lenvik	68 822 531	5,4 %
Balsfjord	11 134 195	2,1 %
Karlsøy	-	0,0 %
Lyngen	23 767 000	7,2 %
Storfjord - Omasvuotna - Omasvuono	4 075 880	1,8 %
Gáivuotna - Kåfjord - Kaivuono	19 783 339	7,9 %
Skjervøy	13 442 940	3,8 %
Nordreisa - Ráisa - Raisi	71 288 942	14,4 %
Kvænangen	1 329 160	0,7 %
Vardø	13 308 959	5,7 %
Vadsø	32 951 170	4,9 %
Hammerfest	624 146	0,0 %
Guovdageaidnu - Kautokeino	8 458 701	2,5 %
Alta	336 671 207	16,0 %
Loppa	814 312	0,5 %
Hasvik	216 900	0,2 %
Kvalsund	-	0,0 %
Måsøy	-	0,0 %
Nordkapp	2 386 666	0,7 %
Porsanger - Porsángu - Porsanki	754 318	0,2 %
Karášjohka - Karasjok	980 970	0,3 %
Lebesby	2 942 080	1,3 %
Gamvik	-	0,0 %
Berlevåg	1 890 513	1,2 %
Deatnu Tana	8 507 771	2,4 %
Unjárga - Nesseby	1 916 953	1,2 %
Båtsfjord	4 352 218	1,8 %
Sør-Varanger	24 712 983	2,5 %
Sum Troms og Finnmark	1 749 537 942	7,0 %

5. Disposisjonsfond

Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering både i drifts- og investeringsregnskapet, og indikatoren disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter kan si noe om hvor stor økonomisk buffer kommunen har i sin løpende drift. Utviklingen i disposisjonsfond må sees i sammenheng med utviklingen i netto driftsresultat og de siste års store utbetalinger fra Havbruksfondet.

Tabellen under viser disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter i Troms og Finnmark, i 2015-2018 og gjennomsnitt i perioden.

Kommune	2015	2016	2017	2018	Gj. snitt 2015-2018
Tromsø	0,9 %	2,3 %	4,5 %	3,6 %	2,9 %
Harstad - Hárstták	1,6 %	3,8 %	7,1 %	11,4 %	6,2 %
Kvæfjord	0,1 %	1,7 %	4,7 %	10,0 %	4,2 %
Skånland	0,1 %	2,2 %	7,0 %	12,7 %	5,8 %
Ibestad	0,4 %	1,1 %	1,4 %	15,3 %	5,0 %
Gratangen	3,1 %	4,7 %	6,3 %	8,9 %	6,0 %
Loabák - Lavangen	2,8 %	12,5 %	14,4 %	12,1 %	10,7 %
Bardu	4,6 %	4,3 %	5,5 %	6,0 %	5,1 %
Salangen	1,1 %	3,0 %	4,3 %	7,1 %	4,0 %
Målselv	1,7 %	2,6 %	2,0 %	2,2 %	2,1 %
Sørreisa	0,9 %	3,0 %	3,1 %	4,1 %	2,8 %
Dyrøy	2,0 %	4,5 %	5,1 %	10,3 %	5,7 %
Tranøy	2,9 %	3,7 %	4,2 %	9,5 %	5,2 %
Torsken	0,1 %	0,1 %	0,1 %	11,5 %	3,0 %
Berg	5,3 %	6,3 %	3,7 %	9,5 %	6,3 %
Lenvik	0,4 %	1,2 %	1,6 %	3,5 %	1,7 %
Balsfjord	2,7 %	4,4 %	4,8 %	6,9 %	4,8 %
Karlsøy	0,1 %	3,4 %	5,2 %	19,5 %	7,8 %
Lyngen	3,2 %	5,1 %	6,2 %	7,9 %	5,6 %
Storfjord - Omasvuotna - Omasvuono	1,8 %	2,5 %	7,3 %	7,9 %	4,9 %
Gáivuotna - Kåfjord - Kaivuono	0,6 %	0,7 %	0,8 %	0,6 %	0,7 %
Skjervøy	5,4 %	6,9 %	6,6 %	17,1 %	9,4 %
Nordreisa - Ráisa - Raisi	-0,8 %	-0,1 %	5,8 %	6,1 %	2,9 %
Kvænangen	9,0 %	8,4 %	3,7 %	13,5 %	8,8 %
Vardø	19,5 %	19,3 %	22,5 %	24,0 %	21,4 %
Vadsø	0,1 %	1,5 %	4,6 %	5,8 %	3,0 %
Hammerfest	8,6 %	8,1 %	6,8 %	8,0 %	7,8 %
Guovdageaidnu - Kautokeino	0,1 %	1,5 %	5,2 %	5,9 %	3,3 %
Alta	1,7 %	2,8 %	3,8 %	4,1 %	3,2 %
Loppa	14,4 %	15,8 %	15,5 %	27,5 %	18,8 %
Hasvik	17,9 %	24,4 %	21,3 %	20,9 %	21,2 %
Kvalsund	7,9 %	13,6 %	13,9 %	13,4 %	12,3 %
Måsøy	3,5 %	3,7 %	11,6 %	20,5 %	10,2 %
Nordkapp	2,6 %	5,1 %	5,7 %	6,1 %	5,0 %
Porsanger - Porsángu - Porsanki	0,2 %	1,4 %	0,8 %	1,8 %	1,1 %
Kárášjohka - Karasjok	1,5 %	1,8 %	0,2 %	0,2 %	0,9 %
Lebesby	10,2 %	9,0 %	12,7 %	16,7 %	12,4 %
Gamvik	0,1 %	0,3 %	4,5 %	3,1 %	2,0 %
Berlevåg	15,8 %	18,2 %	17,3 %	19,2 %	17,7 %
Deatnu Tana	0,3 %	1,5 %	2,3 %	1,4 %	1,4 %
Unjárga - Nesseby	14,1 %	12,6 %	15,8 %	15,2 %	14,5 %
Båtsfjord	0,6 %	8,9 %	11,2 %	11,2 %	8,2 %
Sør-Varanger	2,1 %	1,4 %	1,8 %	4,1 %	2,3 %
Troms Romsa	1,4 %	2,9 %	4,7 %	6,7 %	4,0 %
Finnmark Finnmark	4,3 %	5,2 %	6,1 %	7,4 %	5,8 %
Landet uten Oslo	6,7 %	8,3 %	9,9 %	11,1 %	9,1 %

Det er positivt at mange kommuner i Troms og Finnmark har funnet rom til å øke disposisjonsfondene i 2018, og at disposisjonsfondene for Troms og Finnmark samlet øker.

Både god skatteinntang og de store utbetalingene fra Havbruksfondet har hatt stor betydning i denne sammenheng, ref. omtale av utbetalinger fra Havbruksfondet under pkt. 3.2.

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter for Troms har økt fra 4,7 % i 2017 til 6,7 % i 2018 og i Finnmark fra 6,1 % til 7,4 %. På landsbasis har disposisjonsfondene økt fra 9,9 % i 2017 til 11,1 % i 2018.

Kun 8 av 43 kommuner har redusert nivået på disposisjonsfondet i løpet av 2018.

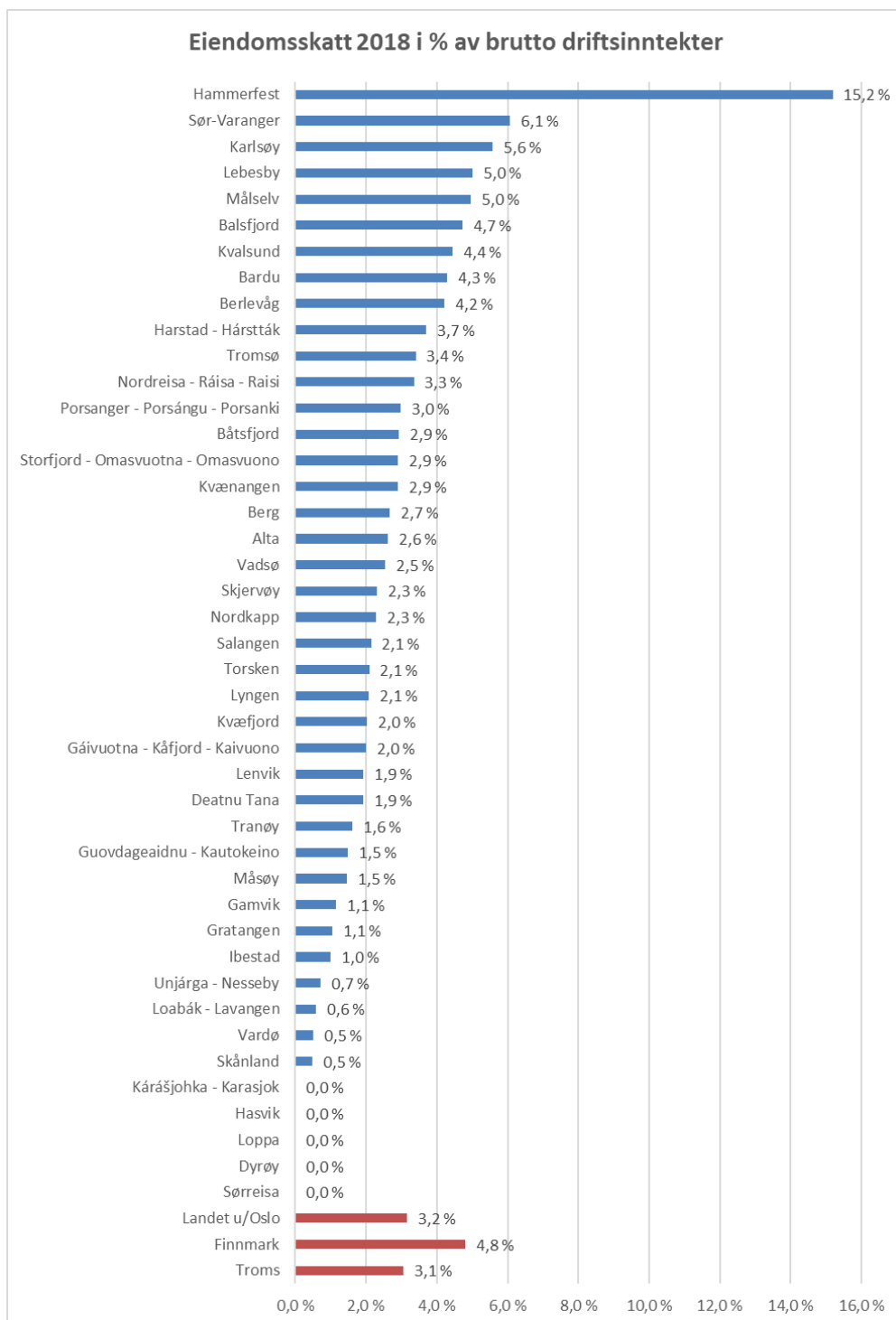
Kommunene i Troms og Finnmark har imidlertid over tid hatt klart lavere nivå på disposisjonsfondene enn landsgjennomsnittet og er pr. 2018 det fylket, sammen med Nordland, som har lavest nivå på disposisjonsfondene.

17 kommuner i Troms og Finnmark har pr. i dag disposisjonsfond over landsgjennomsnittet på 11,1 %.

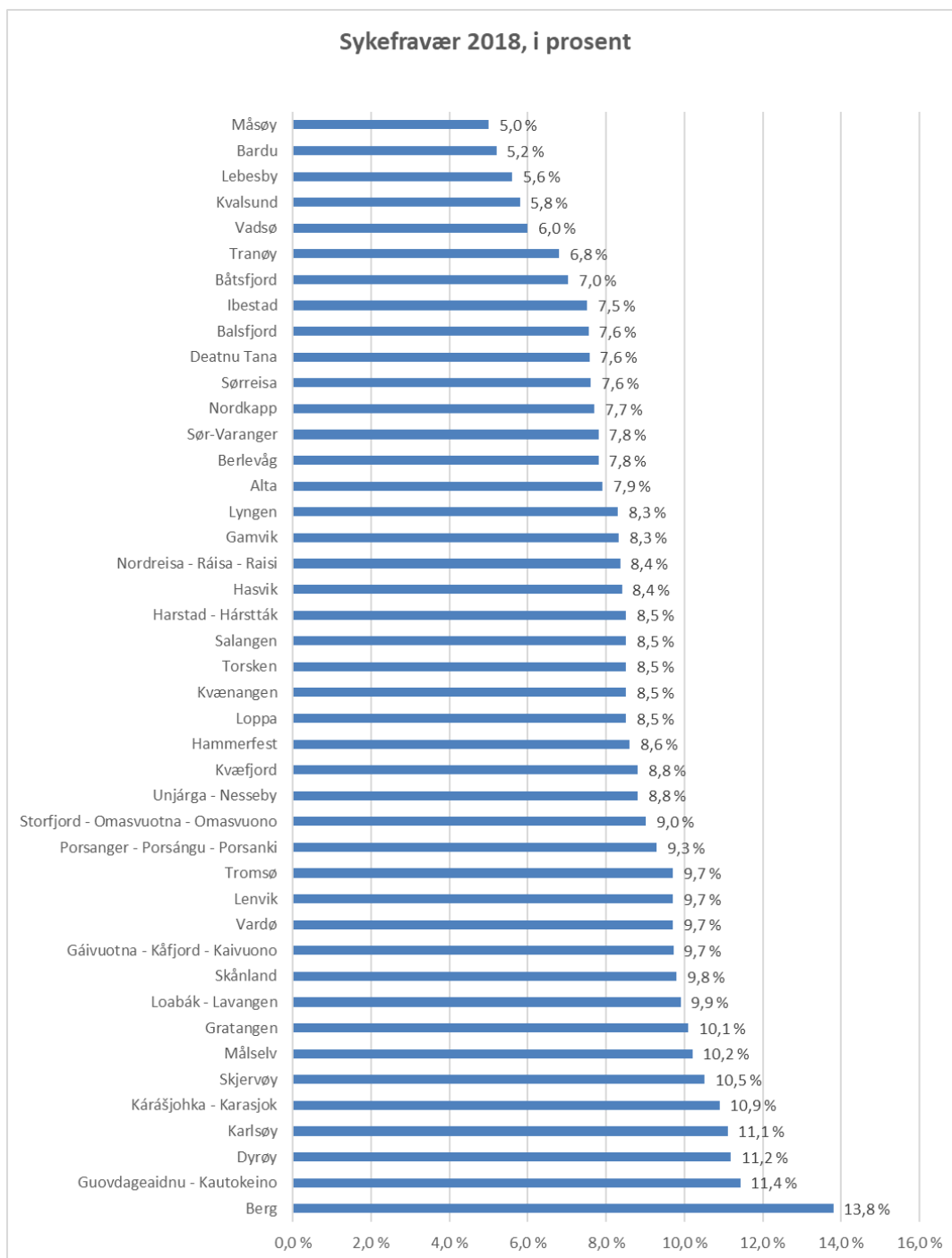
7. Eiendomsskatt

Kun 5 kommuner i Troms og Finnmark har ikke innført eiendomsskatt, dette er Sørreisa, Dyrøy, Loppa, Hasvik og Karasjok.

I 2018 utgjorde eiendomsskatteinntektene 3,1 % av brutto driftsinntekter i Troms og 4,8 % i Finnmark. På landsbasis utgjorde eiendomsskatteinntektene 3,2 % av brutto driftsinntekter.

8. Sykefravær

Tabellen viser at 8 kommuner har sykefravær² over 10 % i 2018. Berg kommune hadde det høyeste sykefraværet med 13,8 % mens Måsøy hadde det laveste med 5,0 %.

Økt fokus på sykefravær vil kunne ha stor betydning for økonomien i mange kommuner.

² Sykefraværet er hentet fra kommunenes årsregnskap for 2018